

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
43

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-36-2

BRNO 2002

Resumé:

Mašovice (Bez. Znojmo), „Pšeničné“. LBK (Phase IIb, III), StBK (III), MBK (Ia). Siedlung, Siedlung mit Rondel. Rettungsgrabung.

MENHARTICE (okr. Třebíč)

„Nad Areálem ZD“. Neolit. Sídliště. Povrchový průzkum.

Z katastru této obce nebyly dosud registrovány žádné archeologické památky a nově objevené neolitické sídliště dokazuje, že i v této zdánlivě periferní oblasti jihozápadní Moravy můžeme očekávat ještě další překvapující objevy, především neolitických sídlišť.

Novou neolitickou lokalitu jsme objevili 0,8 km JV obce na vrcholové plošině rozsáhlého návrší 200 SZ od kóty 482 m. Na větší ploše se roztroušeně vyskytují zlomky keramiky, jakož i štípaná industrie. Ojedinelé kusy štípané industrie se zjistily i dále k SZ a Z na svazích návrší do vzdálenosti 500 m od lokality. Keramika je zhotovena z těsta s příměsí drcené horniny, je často zvětřalá a na části exemplářů dokonce pozorujeme druhotně vysrážené oxidy železa. Pouze některé kusy mají vyhlazený povrch. Vzhledem k silné fragmentárnosti keramiky nelze zjistit typologickou škálu nádob.

Štípaná industrie je z hlediska surovin složená z běložlutých chalcedonů zatím bez známého primárního zdroje (4 ks), z hnědého rohovce-opálu ze zdrojů asi v blízkém okolí (2 ks), hnědofialového opálu (?) (1 ks), rohovce typu KL I (1 ks) a II (1 ks), silicitu glacienního původu nebo rohovce typu KL II (1 ks), kusového křemene až křišťálu z okolí Kněžic (4 ks), z kusové záhnědy (1 ks) a dvou neurčených druhů surovin. Typologicky jsou zjištěny čepele, úštěpy, obité jádro a kousky suroviny (křišťál). Kus zelené břidlice je asi polotovar z výroby obdélné sekerky. Podle charakteru použitých surovin štípané industrie a keramických úlomků můžeme sídliště datovat s největší pravděpodobností do mladšího stupně kultury s moravskou malovanou keramikou.

Důležitá je pozice neolitického sídliště, které je umístěno na samotné periférii neolitické sídelní oikumeny, kde na západ od této lokality jsou registrovány pouze ojedinelé nálezy broušené kamenné industrie bez dokladů trvalých sídlišť (Pálovice, Panenská aj.).

Milan Vokáč, FF MU Brno
Stanislav Houzar, MZM Brno

Resumé:

Menhartice (Bez. Třebíč), „Nad Areálem ZD“. Neolithikum. Siedlung. Terrainbegehung.

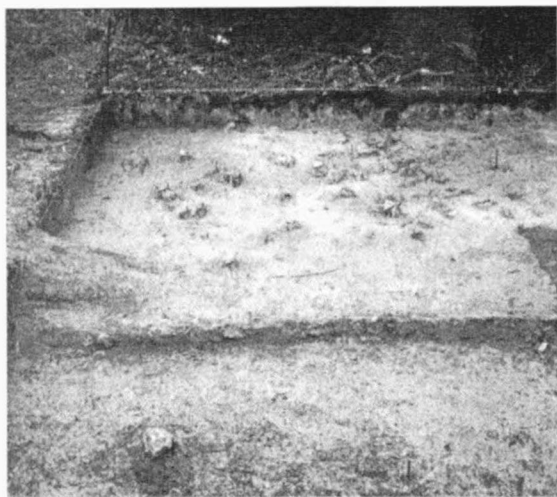
MOKRÁ – HORÁKOV (k. ú. Mokrý u Brna, okr. Brno-venkov)

„Spálená seč“. MMK IIa₁. Sídliště. Záchranný výzkum. Uložení: AÚ AV ČR Brno.

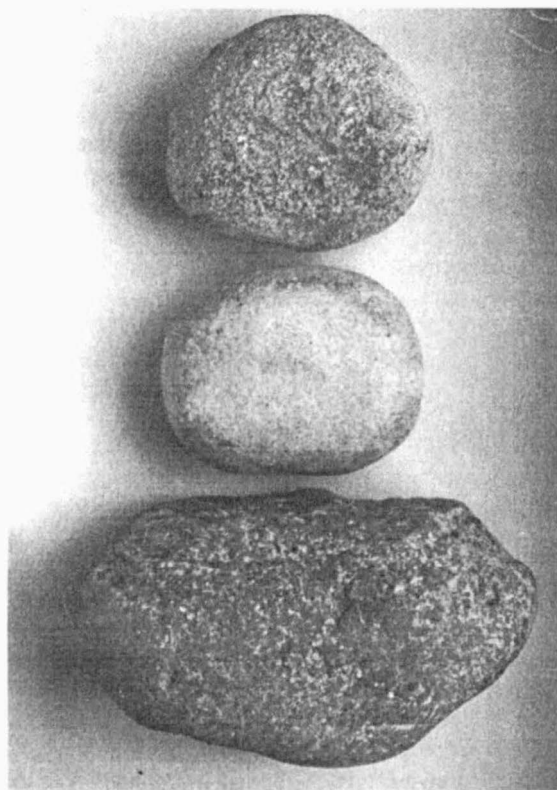
V souvislosti s přípravou plošných skrývkových prací v lomu akciové společnosti Českomoravský cement, závod Mokrý u Brna, se v roce 2000 uskutečnila předstihová geofyzikální prospekce. Akci zajistila firma Geodrill pod vedením V. Haška. Byla prověřena plocha o velikosti 0,5 ha, jež sousedí s již dříve prozkoumanou částí sídliště kultury s moravskou malovanou keramikou (Hložek 2001 s další literaturou). Hlavním cílem prospekce bylo zjištění, zda se i v dosud zalesněné části, která je předurčená k odtěžení, nachází sídliště lidu s MMK z počátku jejího mladšího stupně a zdali se v těchto místech dá předpokládat existence zahloubených objektů.

Výsledky měření byly zpracovány do plánu anomálií a perspektivní místa byla osondována pedologickou tyčí. Na základě tohoto plánu (Hašek 2000) byl v zalesněném prostoru vytyčen čtverec 5x5 m a jeho plocha byla rozdělena do 25 sektorů o velikost 1m². V rámci každého takto vzniklého čtverce byla kulturní vrstva preparována špachtlováním po 10 cm a nálezy ukládány samostatně. Do hloubky 10 cm od povrchu byly nalezeny pouze ojedinelé fragmenty zelené březinské břidlice, jež se v následující vrstvě (10-20 cm od povrchu) v severovýchodních sektorech zkoumané plochy začaly koncentrovat. V další vrstvě (20-30 cm) byly v těchto sektorech na ploše 4 m² odkryty stopy výrobní činnosti (obr. 5), kterou charakterizuje nejen již výše zmiňovaná koncentrace fragmentů zpracovávané břidlice, ale i kamenné otloukače (obr. 6), kamenná sekerka, zlomek plotny kulmského slepence a úlomky keramiky. Na základě zjištěné náleзовé situace lze předpokládat, že v těchto místech probíhala pracovní aktivita spojená s rozbižením bloků zelených březinských břidlic. Dokladem této činnosti, jejíž praktický účel nám není znám, jsou makroskopicky patrné stopy jak na kamenných otloukačích, tak i na povrchu zpracovávaných břidlic. Nalezené zlomky keramiky nelze typologicky zařadit, ale podle charakteru hmoty odpovídají keramickému materiálu získanému v předcházejících sezónách z opodál situovaných a prozkoumaných objektů kultury s moravskou malovanou keramikou.

Uskutečněným záchranným archeologickým výzkumem se prokázalo, že v zájmovém prostoru nedošlo po zániku sídliště k porušení náleзовé situace v důsledku zemědělské činnosti nebo i dalších sídelních aktivit. Je zřejmé, že se zde nachází mladoneolitické sídliště s neporušeným sídlištním kontextem. Z této skutečnosti vycházela i námi zvolená metodika výzkumu, při které se postupovalo obdobně jako v případě paleolitického výzkumu.

Obr. 5. Mokrá u Brna. Výzkum výrobního objektu.
Mokrá u Brna. Ausgrabung des Erzeugungsobjektes.

Obr. 6. Mokrá u Brna. Kamenné otloukače.
Mokrá u Brna. Hämmersteine.

Význam lokality spočívá v zachování stop dosud neznámých výrobních aktivit mimo zahloubené objekty. Vzhledem k jedinečnosti lokality se připravuje projekt pokud možno většího plošného odkryvu lokality, při kterém by se použila metodika, na základě které je možné studovat sídliště jako celek. Tato metodika by měla umožnit nejen studium archeologického materiálu, ale vzhledem

k jeho prostorovému rozložení interpretovat aktivity, které probíhaly v areálu sídliště lidu MMK a jež nelze zachytit tradičním výzkumem (srovnej např. Hodder 1999).

*Lubomír Šebela, Petr Škrdla, AÚ AV ČR Brno
Martin Hložek, FF MU Brno*

Literatura:

Hašek V. 2000: Zpráva o archeofyzikální prospekci na akci Mokrá - lom IV okr. Brno-venkov, NZ č.j. 1095/01 (rkp. uložen v archivu AÚ AV ČR Brno).

Hložek, M. 2001: Mokrá-Horákov (k. ú. Mokrá u Brna, okr. Brno-venkov). PV 42, 133-135.

Hodder, I. 1999: The archaeological process: an introduction. Oxford: Blackwell.

Resumé:

Mokrá – Horákov (Kataster Mokrá u Brna, Bez. Brno-venkov). „Spálená seč“. MBK IIa, Siedlung. Rettungsgrabung.

MORAVSKÝ KRUMLOV (okr. Znojmo)
„Na Slatinách“. MMK. Trasa VTL plynovodu. Pravěk. Sídliště. Záchraný výzkum.

Na základě smlouvy o provedení záchraného výzkumu na trase VTL plynovodu 150/40 Rakšice-Vémyslice byly v průběhu stavby prozkoumány dvě lokality se sídlištními objekty.

První lokalita (vymezena na mapě ZM 10 34-12-01 body od Z a J s.č. 69:241, 64:241 mm) bez traťového názvu se nachází v nadmořské výšce 265 m, mezi dvěma listnatými hájky, severně podél silnice č. 396. Od viaduktu u železniční stanice Rakšice je vzdálena 0,5 km západním směrem. Jde o svah s mírným sklonem k severu a severovýchodu. Asi 80 m východně pramení bezejmenný potok, který naleziště obtéká 150 m severně a směřuje západním směrem. Zde jsme zachytili čtyři objekty, z nichž jeden obsahoval poměrně bohatý archeologický inventář, na základě kterého můžeme jámu datovat do nejstarší fáze Ia kultury s moravskou malovanou keramikou. Zbývající tři objekty lze na základě struktury a charakteru výplně považovat za časově shodné s prvním objektem.

Druhá lokalita (vymezená na mapě ZM 10 34-12-01 body od Z a J s.č. 8:250, 11:249 mm) v trati „Na Slatinách“ leží 400 m západně od naleziště Moravský Krumlov I (0,9 km od viaduktu u železniční stanice Rakšice), severně od silnice č. 396 v nadmořské výšce 258 m, na mírném svahu severního sklonu. Byly zde prozkoumány dvě jámy bez průkazného archeologického materiálu, pouze na základě tvaru a charakteristické výplně (černě

PŘEHLED VÝZKUMŮ 43 (2001)

Vydává:	Archeologický ústav AV ČR Brno Královopolská 147, 612 00 Brno E-mail: infor@iabrno.cz http://www.iabrno.cz
Odpovědný redaktor:	Doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
Redakce a příprava pro tisk:	Mgr. Bakázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla, PhD., PhDr. Lubomír Šebela, CSc., Alice Del Maschio, Miroslav Lukáš
Jazyková úprava:	PhDr. Jan Balhar, CSc.
Na titulním listě:	Plastika medvěda z Pavlova (kresba J. Svoboda); letecký snímek Mušova a Pálavy (foto O. Šedo)
Tisk:	BEKROS
Náklad:	350 ks

© 2002 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00